

Foto Tonka: izložba o slavnoj fotografkinji

U Galeriji Klovićevi dvori od 30. siječnja do 26. travnja 2015. možete pogledati izložbu posvećenu jednoj od najznačajnijih hrvatskih fotografkinja i kroničarki društvenog života međuratnog Zagreba - Antoniji Kulčar, poznatoj kao - Tonki - "Foto Tonka: Tajne ateliera društvene kroničarke". Otvorenje izložbe je ovoga petka, u sklopu Noći muzeja, 30. 1. 2015., u 21 sat

Mladen Gajer

Antonija Kulčar (1887. – 1971.), poznatija kao **Tonka**, jedna je od najznačajnijih hrvatskih fotografkinja, glavna kroničarka društvenog i kulturnog života međuratnog Zagreba, istaknuta portretistica ondašnje elite, fotografkinja kraljevske obitelji i vrsna umjetnica. Njezino ime desetljećima je bilo sinonimom za kvalitetnu portretnu fotografiju te pri spomenu i danas izaziva nostalgiju s obzirom da se u mnogim obiteljskim ostavštinama nalaze portreti koji nose potpis poznatog **ateliera Foto Tonka**. Iako su Tonkine fotografije bile uključene u sve velike, sintezne kulturološke izložbene projekte organizirane proteklih desetak godina (nerijetko kao dokumentarni materijal), o njoj se danas vrlo malo zna, nije joj posvećena niti jedna publikacija, a opus joj nije bio kritički obrađen i cjelovito prezentiran javnosti.

Tonkin život i karijera

Fotografsku karijeru Tonka je započela kod fotografa **Rudolfa Mosingera** u Zagrebu, a zatim nastavila u Munchenu gdje je studirala modernu fotografiju na fotografskoj stručnoj školi. Nakon povratka u Zagreb, otvorila je 1916. svoj atelier. U lipnju 1917. preuzela »atelier za modernu fotografiju i slikovnu umjetnost« na ondašnjem Trgu Franje Josipa I. (Tomislavov trg) pod imenom »Olga«, a uskoro se i udala za bivšeg vlasnika atelierja **Artura Kulčara**. Desetak godina poslije modernizirala je fotografski salon i preselila ga u negdašnji slikarski atelier Vlaha Bukovca, pod imenom »Tonka«, koje će postati zaštitni znak vrhunske portretne fotografije. U rujnu 1932. otvorila je u Illici fotografski salon koji je uz fotografske prostorije, u salonskom dijelu, izrastao u prestižno okupljalište zagrebačkih književnika i umjetnika.

Foto-atelijer »Tonka« će tijekom četvrt stoljeća djelovanja s tisućama fotografskih zapisa (foto ploča) postati svojevrsni kroničar društvenoga i kulturnoga života u Zagrebu. Njezine su fotografije izražavale i sve pomodne tendencije u tretmanu portreta, te aktualizirale ženski akt kao fotografsku temu. Dame koje je portretirala namjestila je u poze holivudskih filmskih zvijezda dokumentirajući "lude dvadesete". Poslije smrti supruga Artura Kulčara, udala se 1937. za akademskog slikara **Jožu Psuta**. Također je bila jednom od najboljih dvorskih fotografkinja dinastije Karađorđevića. Za vrijeme NDH Foto-atelijer »Tonka« je i dalje radio, ali smanjeno zbog ratnog stanja. U jednom dijelu njezina prostora smjestio se VIII. tabor ustaške mladeži. Godine 1958. Tonka Kulčar je otišla u Rogašku Slatinu, gdje je (od 1959.) također imala fotografski atelje.

Sonja Kastl

Posebnost izložbe u Klovićevim dvorima

Cilj je ove, najveće izložbe posvećene Tonki, prikazati, interpretirati i valorizirati djelo Antonije Kulčar Tonke u kontekstu hrvatske međuratne fotografije, rekonstruirati njezin životni put te posjetiteljima prikazati zanimljiv i bogat opus – od portretne i kazališne fotografije po kojima je najprepoznatljivija, do društvenih kronika, reportaža i aktova. Retrospektiva po prvi puta pokazuje opus ove vrsne umjetnice, a većina predstavljenog materijala nikada nije bila izlagana. Iako je Tonka prepoznatljiva mnogima, zahvaljujući popularnosti svoga ateliera i još uvijek žive prisutnosti u sjećanjima građana Zagreba, nikada nije bila u fokusu interesa i njezin rad je tek fragmentarno poznat. Ovom retrospektivom konačno će dobiti prezentaciju kakvu zaslužuje, a javnost mogućnost da se upozna sa značajnim opusom i posredstvom Tonkina objektivna osjeti ritam međuratnog razdoblja, upozna modu, životni standard, glazbu, velikane hrvatskog glumišta i ostale aspekte kulture i života onoga vremena.

Izložba je značajna i u širim okvirima jer se Tonkin opus uklapa u europski kontekst, te komplementarna s aktualnim inozemnim istraživanjima – proteklih se godina diljem Europe revitaliziraju opusi zaboravljenih umjetnica i organiziraju izložbe međuratnih fotografkinja čije djelo time konačno dobiva mjesto koje i zasluže u općoj memoriji.

Premijera Ščelkuncika

Izložba svojim zanimljivim postavom s više od 450 eksponata (preko originalnih fotografija, uvećanja, isječaka iz tiskovina i projekcija) nastoji dokučiti standardne oblike prezentiranja građe i stvoriti ambijent koji će posjetiteljima biti stimulativan za otkrivanje Tonkina opusa, ali i širokog dijapazona različitih aspekata međuratnog vremena. Sastavni dio izložbe sačinjavaju fotografije zagrebačkih obitelji koje je Tonka

redovito snimala i koje se danas nalaze u brojnim obiteljskim albumima.

Zlatni pir Milana Krešića i Ljubosave Krešić, rođene Turković

Fotografije iz zagrebačkih obitelji

U srpnju je pokrenuta velika kampanja prikupljanja fotografija koje se nalaze u obiteljskim ostavštinama privatnih osoba i koje su izložene u jednoj od dvorana galerije. Od ljeta nam se javilo preko 60 ljudi koji posjeduju fotografije Tonke i na izložbi će biti predstavljeno skoro 200 fotografija iz privatnih kolekcija. Na taj se način (i netipično za hrvatski kontekst) ostvaruje direktan odnos sa širom javnosti koja će biti implementirana u projekt – budući posjetitelji izložbe imat će priliku (preko Tonkinih fotografija) vidjeti članove svoje obitelji u prostorijama Klovićevih dvora. Cilj takve kampanje je prikupiti građu, ali i popularizirati izložbu u medijima te informirati javnosti o projektu pola godine prije samog otvorenja izložbe.

Izložba će biti popraćena čitavim nizom aktivnosti čiji je cilj popularizacija fotografije: radionicama za različite uzraste, simpozijem o hrvatskoj fotografiji 1920-ih i 1930-ih te ciklusom predavanja čije će teme biti vezane uz različite segmente kulture međuratnog perioda koji su blisko isprepleteni s Tonkinim opusom (moda, kazalište, glazba, film itd.).